

Gjenstridige småkryp

tekst til utstilling ved Brovaktan, januar 2026

Bakgrunn

Prosjektet er basert på og inspirert av barnas interesse for og undring rundt insekter og småkryp i barnehagen, og kunstprosjektet og boken "Gjenstridig flora" (2013) av Barbro Tiller.

Ordet gjenstridig defineres av NOAB (Det norske akademis ordbok) som et adjektiv som kan brukes om dyr som stritter i mot påvirkning eller vanskelig lar seg forme, og Barbro Tiller bruker adjektivet for å beskrive hvordan ugress til tross for menneskenes trang til å fjerne det, med fysisk eller kjemisk makt, fremdeles dukker opp igjen. Vi bruker det for å beskrive hvordan insekter og småkryp dukker opp igjen på samme sted, om og om igjen, til tross for at de både fjernes fra habitatene sine, og innimellom dør, gjennom barnas iherdige samle og utforskingstrang.

Småkryp defineres av Stavanger museum som et folkelig begrep på små dyr som lever rundt oss. De lever stort sett på land og hører til dyrerekkene bløtdyr (eks. snegler) og leddyr (eks. insekter og edderkopper).

Barnas utforsking av og undring over småkryp

Barna i barnehagen har lenge, kanskje alltid, vært interesserte i småkryp, og vår barnehage er ikke noe unntak. De graver etter mark, fanger edderkopper og kaffedyr og prøver å få tak i fluer og humler og bier og alt annet som flyr rundt oss, både inne og ute.

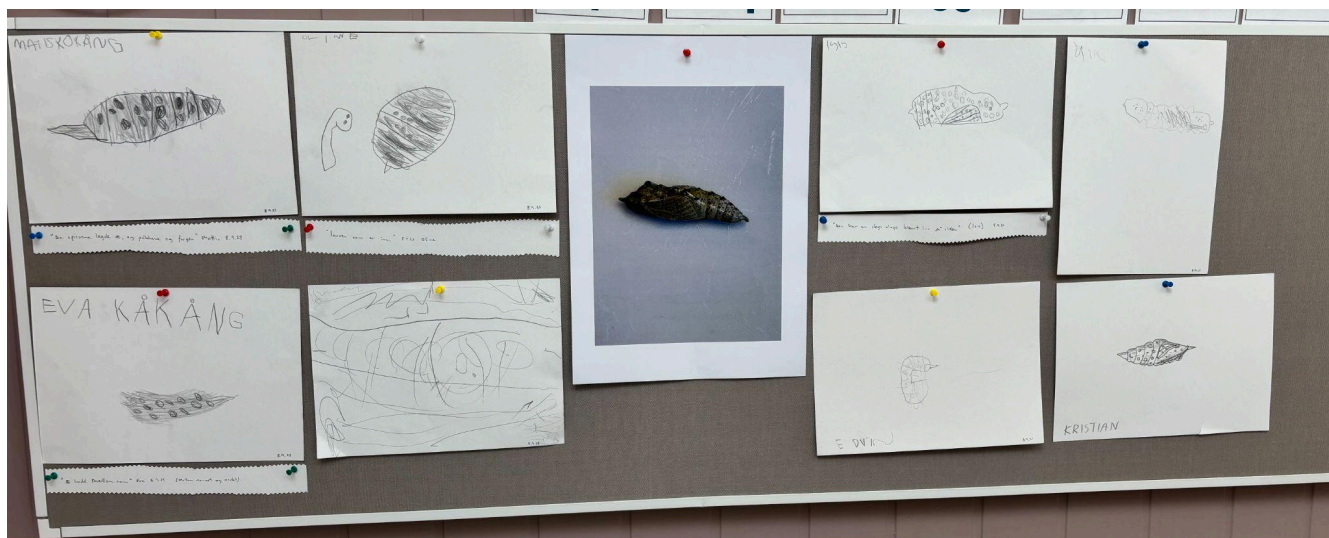
Like etter at vi åpnet barnehagen etter sommerferien 2025 så vi en øyestikker som hadde brukket en vinge, og det satte i gang undringer og refleksjoner hos barna, og mellom barna og de voksne. Hva slags insekt er det der?
Hvorfor ser den sånn ut?
Og hva har skjedd med den?

Dette ble starten på en utforsking av ulike typer småkryp, der vi lette etter likheter, som form, antall bein, vinger eller ikke, og spørsmål som "hvor mange øyne har egentlig edderkopp?"
Og enda viktigere, "hva er egentlig en edderkopp og hva er ikke en edderkopp?"

Det første småkrypet vi tok med inn for å ta bilde av denne høsten var en puppe barna fant ved foten av en bjørk på barnehagens uteområde. Vi hadde lært oss gjennom arbeidet vårt med humler tidligere at insekter og småkryp kan fanges og studeres, men at de må settes tilbake i sine habitater, og at de ikke kan holdes fanget lengre enn 15 minutter. Derfor tok vi forsiktig med oss puppen inn og fotograferte den før vi satte den tilbake i treet vi trodde den hadde falt ned fra.

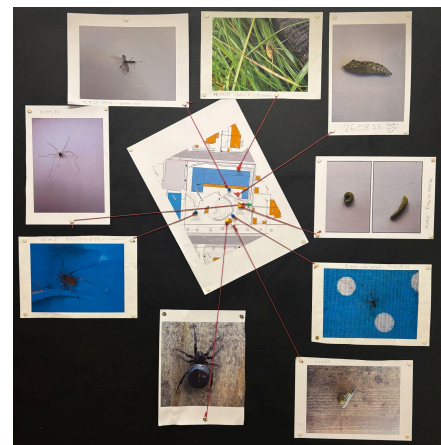
Dagen etter satte vi oss ned og studerte bildet, tok frem tegnepapir og grå blyant, og begynte å tegne puppen. Flere av barna mente det heller var en kokong, men var samtidig klare på at den først hadde vært en larve, for det hadde vi sett i boken "den lille larven aldrimett" (Eric Carle, 1969).

I dagene etter tegneaktiviteten fant vi både et småkryp som var syklet over, og en larve ute. Larven tok vi bilde av, mens det "skvisha" insektet tok både bilde av og sparte på i samlingen vår.

Som Barbro Tiller valgte vi å lage et kart over hvor vi fant de ulike småkrypene, men i motsetning til plantene hennes kunne vi sette tilbake dyrene i sine habitater etter å ha tatt bilde av dem. Noen av dyrene vi har undersøkt var allerede døde da vi fant dem, som myhanken som uheldigvis ble overkjørt og "skvisha" av en sykkel.

Gjennom høsten har vi hatt faste dager hvor vi har undersøkt, tegnet og bygget de ulike småkrypene vi har fanget, og vi har prøvd å finne ut hva de er og hva de heter. Myhanken som ble "skvisha" kalles også stankelbein, og puppen fikk som nevnt navnet kokong.

Vi har valgt å tegne med både blyant, tusj og kullstift for å se hvordan vi kan bruke ulike teknikker og metoder for å få frem de delene av småkrypene som vi finner interessante. I tillegg har vi brukt natur- og gjenbruksmaterialer for å bygge modeller av småkrypene, og vi har modellert edderkoppdyr i leire.

